"הַשַּׂרְח הַחַלַבִּי"
לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר ויקרא

פרשת ויקרא

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005

ויקרא

עמוד ראשון מספר ויקרא מן "הכתר הקטן" (כתב יד "מכון בן־צבי")

[illegible]

עמוד ראשון מספר ויקרא מן השרח החלבי לתורה (כתב יד אבישור)

ויקרא

ויקרא
א א וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה ס
ב אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
אָדָם כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן
לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר
וּמִן־הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת־
ג קָרְבַּנְכֶם: אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־
הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ
ד לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וְסָמַךְ יָדוֹ עַל
רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר
*ה עָלָיו: וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר
לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן
הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ
אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב
אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
ו וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח
ז אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ: וְנָתְנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ
ח עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְעָרְכוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנְּתָחִים
אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדֶר עַל־
הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר
ט עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו
יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן
אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֵּׁה
רֵיחַ־נִיחוֹחַ לַיהוָה:
*י וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ
מִן־הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים
לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ:
יא וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ
צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־
יב הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְנִתַּח אֹתוֹ
לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרוֹ
וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים
אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־
יג הַמִּזְבֵּחַ: וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם
יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־
הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה
הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

שני
יד וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ
לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ
מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:
טו וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר
טז הַמִּזְבֵּחַ: וְהֵסִיר אֶת־מֻרְאָתוֹ
בְּנֹצָתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֵצֶל
הַמִּזְבֵּחַ קֵדְמָה אֶל־מְקוֹם
יז הַדָּשֶׁן: וְשִׁסַּע אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא
יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן
הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר
עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֵּׁה
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
ב א וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב קָרְבַּן
מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ
וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ
ב לְבֹנָה: וֶהֱבִיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן
הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא
קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל
כָּל־לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־
אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ
ג נִיחֹחַ לַיהוָה: וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־
הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה:
ד וְכִי תַקְרִב קָרְבַּן מִנְחָה
מַאֲפֵה תַנּוּר סֹלֶת חַלּוֹת מַצֹּת
בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן:
ה וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבַת
קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
ו מַצָּה תִהְיֶה: פָּתוֹת אֹתָהּ פִּתִּים
וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן מִנְחָה הִוא:
שלישי
ז וְאִם־מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת
קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה:
ח וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר
יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ
אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־
ט הַמִּזְבֵּחַ: וְהֵרִים הַכֹּהֵן מִן־
הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ
י לַיהוָה: וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־הַמִּנְחָה
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
יא מֵאִשֵּׁי יְהוָה: כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר
תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תֵעָשֶׂה
חָמֵץ כִּי כָל־שְׂאֹר וְכָל־דְּבַשׁ

ויקרא

א

ויקרא 1. **ויקרא** – ונדא אלא מוסה וכלם אללה אליה מן כ̇ימית מיעאד קאיילא: 2. **דבר** – כאלים אלא בנין ישראיל ותקול אליהון אנסאן אין יקריב מנכון קרבן קדאם אללה מן אלבהימיה מן אלבקר ומן אלגנאם תקרבו אלא קרבנכון: 3. **אם** – אנכאן סעידיה קרבנו מן אלבקר דכר כאמיל יקרבו אלא באב כ̇ימית מיעאד יקריב אלו לל רצ̇א קדאם אללה: 4. **וסמך** – ויסנוד ידו על ראס אלסעידיה וירתיצ̇י לו ליגפיר עליה: 5. **ושחט** – וידבח אלא פאלו אלבקר קדאם אללה ויקַרבו בנין אהרון אלכ̇דאם אלא אלדם וירישו אלא אלדם עלא אלמדבח מסתדיר אלדי באב כ̇ימית מיעאד: 6. **והפשיט** – וישאליח אלא אלסעידיה וישאקיף ליהא לשיקפהא: 7. **ונתנו** – ויג̇עלו בנין אהרון אלכ̇אדים נאר עלא אלמדבח ויציפו חטב עלא אלנאר: 8. **וערכו** – ויציפו בנין אהרון אלכ̇דאם אלא אלשיקאף אלא אלראס ואלא אלשחם עלא אלחטב אלדי עלא אלנאר אלדי עלא אלמדבח: 9. **וקרבו** – וג̇ופו וכראעיבו יכ̇אציל פיל מא ויבכ̇יר אלכ̇אדים אלא אלג̇מיע לל מדבח סעידיה קרבן ינקיב̇יל בירצ̇א קדאם אללה: 10. **ואם** – ואנכאן מן אלגנאם קרבנו מן ליכ̇וּוריף או מן אלמאעיז לסעידיה דכאר כאמיל יקרבו: 11. **ושחט** – וידבח אלו עלא וירך אלמדבח שמאלי קדאם אללה וירישו בנין אהרון אלכ̇דאם אלא דמו עלא אלמדבח מסתדיר: 12. **ונתח** – וישאקיף אלו (אלא) לשקאפו ואלא ראסו ואלא שחמו ויציף אלכ̇אדים ליהון עלא אלחטב אלדי עלא אלנאר אלדי עלא אלמדבח: 13. **והקרב** – ואלג̇וף ואלכרעיב יכ̇ציל פיל מא ויקריב אלכ̇אדים אלא אלג̇מיע ויבכ̇יר אלמדבח סעידיה הוא קרבן ינקיב̇יל בירצ̇ה קדאם אללה:

14. **ואם** – ואנכאן מן טיר סעידיה קרבנו קדאם אללה ויקריב מן שפנינין או מן פרכ̇ין חמאם אלא קרבנו: 15. **והקריבו** – ויקרבו אלכ̇אדים אלא אלמדבח וימלוץ אלא ראסו ויבכ̇יר אלמדבח ויתמצא דמו עלא חיט אלמדבח: 16. **והסיר** – ויזוויל אלא חוציליתו פי רישהא וירמי ליהא ליזיק אלמדבח שרקי אלא מכאן ספוויה: 17. **ושסע** – ויפסך אלו פי אג̇נחו לם יפריק ויבכ̇יר אלו אלכ̇אדים אלמדבח עלא אלחטב אלדי עלא אלנאר סעידיה הוא קורבן ינקיב̇יל בירצ̇ה קדאם אללה:

ב

1. **ונפש** – ונפס אין תקריב קרבן הדייה קדאם אללה סמיד יכון קרבנו ויצכוב עליהא זית ויג̇על עליהא לבאניה: 2. **והביאה** – ויג̇יבהא אלא בנין אהרון אלכ̇ידאם ויחפין מן תם מאלו חאפינתו מן צמידהא ומן זיתהא עלא ג̇מיע לבאניתהא ויבכ̇יר אלכ̇אדים אלא בכ̇ורהא לל מדבח קורבן ינקיב̇יל בירצ̇ה קדאם אללה: 3. **והנותרת** – ואל ביפצ̇ל מן אלהדייה לאהרון ולבנינו כ̇אס אלאקדאס מן קורבין אללה: 4. **וכי** – ואין תקריב קרבן הדייה כ̇אביז תנור צמיד בראזיק פטיר מלתותאת פיל זית ורקאייק פטיר ממסוחין פיל זית: 5. **ואם** – ואנכאן הדייה עלא אלצג̇ קרבנך סמיד מלתותיה פיל זית פטיר תכון: 6. **פתות** – פתפית ליהא פתאפית ותצכוב עליהא זית הדייה היא: 7. **ואם** – ואנכאן הדיית מקלייה קרבנך סמיד פיל זת תנציניע: 8. **והבאת** – ותג̇יב אלא ליהדייה אלדי ינציניע מן הדולי קדאם אללה ויקריבהא אלא אלכ̇אדים ויקדמהא אלא אלמדבח: 9. **והרים** – וירפע אלכ̇אדים מן ליהדייה אלא בכ̇ורהא ויבכ̇יר אלמדבח קורבן ינקיב̇יל בירצ̇ה קדאם אללה: 10. **והנותרת** – ואל ביפצ̇ל מן ליהדייה לאהרון ולבנינו כ̇אץ אלאקדאס מן קורבין אללה: 11. **כל** – ג̇מיע ליהדייה אלדי תקרבו קדאם אללה לם תנציניע כ̇מיר אין

א

2. **לה'** – לפני ה', כת"א (קדם ה'). 3. **עלה** – סעידה = **בג**: סְעִידְיה = **ד**: צעידיה. 4. **לכפר** – וכן **ב. ד**: ליסתכ̇פיר. וכן במקומות אחרים. 5. **בן הבקר** – וכן **ב. ד**: איבן אלבקר. **לפני ה'** – וכן **ב. ד**: בין ידין אללה, כתרגום רס"ג. 6. **והפשיט** – **בגד**: ויסלוך – נרדפים. 8. **הפדר** – החלב, וכן **גד. ב**: אלשחם אלדוואר – החלב שמסביב (למעיים). בפסוק 12 רק "דוואר". וראה הגדרת מחיט אלמחיט: אלדווארה – מה שמכילה בטן הכבש במעיה (עמ' 299). על הפירושים השונים של פרשני ימי הביניים ל"פדר", ראה בהערות לפירוש רד"ק, עמ' רלז. 10. **הכשבים** – וכן **ב. ד**: כבוש – נרדפים. 14. **התרים** – וכן **גד**, ושלושתם כת"א (שפנינייא), וכתרגום רס"ג: אלשפאנין. על המילה הארמית השאולה בערבית, ראה פרנקל 1888, עמ' 118. **ב**: אלחמם – יונים. **בני היונה** – וכן **גד**, וכולם כתרגום רס"ג. **ב**: אפרק אלפתיתייה – סוג של יונה צהובה, ראה האווא 1986, עמ' 308, המציין את קיום המילה בדיאלקט הסורי. וראה מחיט אלמחיט, עמ' 395. 15. **והקטיר** – וכן **ב. ד**: ויקטיר. 16. **מראתו בנצתה** – זפקו בנוצותיו, וכן **בגד**, בעקבות דברי רבותינו שבפירוש רש"י: קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור.

ב

1. **ונפש** – וכן **ד. ב**: ונפס אינסן – ונפש אדם. 2. **מסלתה** – מן צמידהא = **בד**: מין סימידהא. **והקטיר הכהן את אזכרתה** – ויקטיר הכוהן את קטורתה, וכן **ב. ד**: ויקטיר אלאימאם אלא פיחהא – ויקטיר הכוהן את ריחה המתפשט, כתרגום רס"ג: ויקתר פוחהא, וראה הערת דירנבורג: ר"ל הריח הזה הנודף מן קומץ הסולת והשמן עם כל הלבונה (עמ' 144, הע' 5). **ג**: שני הביאורים הנ"ל. אזכרתה: פיחהא או בכ̇ורהא. 3. **קדש קדשים** – כ̇אס אלאקדאס = **בד**: כ̇אץ אלאקדאס. 4. **בלולת** – וכן **ד**, כתרגום רס"ג: מלתותה. **ב**: מבסוסת – מילה נרדפת. 5. **המחבת** – אלצג̇, וכן **בגד**: אלצאג̇ – כפירוש רש"י: כלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק, אלא צף. וכן פירש רד"ק. ולא כתרגום רס"ג: אלטאבק – שהוא כלי לא ממתכת כמו "אלצאג̇", אלא עשוי בדרך כלל מנצרים. 7. **מרחשת** – מקליה, וכן **בגד**, כפירוש רש"י: כלי הוא שהיה

לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה
יב לַיהוָה: קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ
אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־
יג יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: וְכָל־קָרְבַּן
מִנְחָתְךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא
תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ
מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ
תַּקְרִיב מֶלַח:

יד וְאִם־תַּקְרִיב מִנְחַת
בִּכּוּרִים לַיהוָה אָבִיב קָלוּי
בָּאֵשׁ גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל תַּקְרִיב אֵת
טו מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ: וְנָתַתָּ עָלֶיהָ
שֶׁמֶן וְשַׂמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנָה מִנְחָה
טז הִוא: וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־
אַזְכָּרָתָהּ מִגִּרְשָׂהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל
כָּל־לְבֹנָתָהּ אִשֶּׁה לַיהוָה:

רביעי
ג א וְאִם־זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם
מִן־הַבָּקָר הוּא מַקְרִיב אִם־זָכָר
אִם־נְקֵבָה תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי
ב יְהוָה: וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ
קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים
אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
ג וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁה
לַיהוָה אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה
אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב
ד אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: וְאֵת שְׁתֵּי
הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן
אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־
הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיוֹת
ה יְסִירֶנָּה: וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְנֵי־
אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחָה עַל־הָעֹלָה
אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־
הָאֵשׁ אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ו וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח
שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נְקֵבָה
ז תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ: אִם־כֶּשֶׂב הוּא־
מַקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב
ח אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ
עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ
לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
ט סָבִיב: וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים
אִשֶּׁה לַיהוָה חֶלְבּוֹ הָאַלְיָה
תְמִימָה לְעֻמַּת הֶעָצֶה יְסִירֶנָּה
וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב
וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־
י הַקֶּרֶב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־
הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־
הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־
הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:
יא וְהִקְטִירוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם
אִשֶּׁה לַיהוָה:

יב וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי
יג יְהוָה: וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ
וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־דָּמוֹ עַל־
יד הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ
קָרְבָּנוֹ אִשֶּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֵלֶב
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־
טו הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: וְאֵת
שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר
עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־
הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת
טז יְסִירֶנָּה: וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן
הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לְרֵיחַ
נִיחֹחַ כָּל־חֵלֶב לַיהוָה:
יז חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל
מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם
לֹא תֹאכֵלוּ:

חמישי
ד א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: ס
ב דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
נֶפֶשׁ כִּי־תֶחֱטָא בִשְׁגָגָה מִכֹּל
מִצְוֺת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה
ג וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה: אִם הַכֹּהֵן
הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם
וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה
ד לְחַטָּאת: וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה
וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר
וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:
ה וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר
וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:
ו וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם
וְהִזָּה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים

ג̇מיע כ̇מירה וג̇מיע עסאל לם תבכ̇רו מינו קורבן קדאם אללה: 12. **קרבן** אוואלי תקרבו ליהון קדאם אללה ואלא אלמדבח לם יטלעו לינקיביל בירצ̇ה: 13. **וכל** - וג̇מיע קרבן הידיתך פיל מיליח תמאליח ולם תבאטיל מיליח אחד אילהך מן עלא הידיתך עלא ג̇מיע קרבנך תקריב מיליח: 14. **ואם** - ואנכאן תקריב הדיית צביק קדאם אללה פריך משווי פיל נאר דרש לאיין תקריב אלא הדיית סביקך: 15. **ונתת** - ותג̇על עליהא זת ותג̇על עליהא לבאניה הדייה היא: 16. **והקטיר** - ויבכ̇יר אלכ̇אדים אלבכ̇ורהא מן דרשה ומן זיתהא עלא ג̇מיע לבאניתהא קורבן קדאם אללה:

ג

1. **ואם** - ואנכאן דבח אסלאיים קרבנו אנכאן מן אלבקר הוא מקריב אנכאן דכר אנכאן אנתייה כאמיל יקרבו קדאם אללה: 2. **וסמך** - ויסנוד ידו עלא ראס קרבנו וידבחו באב כ̇ימית מיעאד וירישו בנין אהרון אלכ̇ידאם אלא אלדם עלא אלמדבח מסתדיר: 3. **והקריב** - ויקריב מן דבח אלאסלאים קורבן קדאם אללה אלא אלשחם אלמגאטי אלא אלג̇וף ואלא ג̇מיע שחם אלדי עלא אלג̇וף: 4. **ואת** - ואלא כלוותין ואלא אלשחם אלדי עליהון אלדי עלא אלכ̇וואציר ואלא זאייד עלא אלכיביד עלא אלכיליה יזוולהא: 5. **והקטירו** - ויבכ̇רו אלו בנין אהרון אלמדבח עלא אלסעידיה אלדי עלא אלחטב אלדי עלא אלנאר קורבן ינקיביל בירצ̇ה קדאם אללה:

6. **ואם** - ואנכאן מן אלגנאם קרבנו לדבח אלאסלאים קדאם אללה דכר או אנתיה כאמיל יקרבו: 7. **אם** - אנכאן כ̇רוף הוא מקריב אלא קרבנו ויקריב אלו קדאם אללה: 8. **וסמך** - ויסנוד אלא ידו עלא ראס קרבנו וידבח אלו קדאם כ̇ימית מיעאד וירישו בנין אהרון אלא דמו עלא אלמדבח מסתדיר: 9. **והקריב** - ויקריב מן דבח אסלאיים קרבן קדאם אללה שחמו לייה כאמליה לקבל אלזור יזווילהא ואלא אלשחם אלמגאטי אלא אלג̇וף ואלא ג̇מיע אלשחם אלדי עלא אלג̇וף: 10. **ואת** - ואלא כלוותין ואלא שחם אלדי עליהון אלדי עלא ליכוואציר ואלא אלזאיד עלא אלכיביד עלא אלכיליה יזווילהא:

11. **והקטירו** - ויבכ̇רו אלכ̇אדים לל מדבח טועם קורבן קדאם אללה:

12. **ואם** - ואנכאן מאעיז קרבנו ויקרבו קדאם אללה:

13. **וסמך** - ויסנוד אלא ידו עלא ראסו וידבח אלו קדאם כ̇ימית מיעאד וירישו בנין אהרון אלא דמו עלא אלמדבח מסתדיר: 14. **והקריב** - ויקריב מינו קרבנו קורבן קדאם אללה אלא אלשחם אלמגאטי אלא אלג̇וף ואלא ג̇מיע שחם אלדי עלא אלג̇וף: 15. **ואת** - ואלא כלוותין ואלא אלשחם אלדי עליהון אלדי עלא אלכ̇וואציר ואלא אלזאייד עלא אלכיביד עלא אלכיליה יזווילהא: 16. **והקטירם** - ויבכ̇ירהון אלכ̇אדים ללמדבח טועם קורבן לינקיביל בירצ̇ה ג̇מיע שחם קדאם אללה: 17. **חקת** - רסמית דהר לאג̇יילכון פי ג̇מיע מג̇אליסכון ג̇מיע שחם וג̇מיע דם לם תאכלו:

ד

1. **וידבר** - וכלם אללה אלא מוסה קאיילא: 2. **דבר** - כאלים אלא בנין ישראיל קאיילא נפס אין תכ̇טא פיל גלטא מן ג̇מיע אווצייא אללה אלדי לם ינצינעו ויצנע וחדיה מנהון: 3. **אם** - אנכאן אלכ̇אדים אלמסיח יכ̇טא לאתם אלקום ויקריב עלא כ̇טיתו אלדי כ̇יטי ראתו פאלו בקר כאמיל קדאם אללה לדכוויה: 4. **והביא** - ויג̇יב אלא ראתו אלא באב כ̇ימית מיעאד קדאם אללה ויסנוד אלא ידו עלא ראס אלראתו וידבח אלא ראתו קדם אללה: 5. **ולקח** - ויאכ̇וד אלכ̇אדים אלמסיח מן דם אלראתו ויג̇יב אלו אלא כ̇ימית מיעאד: 6. **וטבל** - ויגאטיס אלכ̇אדים

במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה, שמנה צבור, ואין האור שורפו, לפיכך מעשי מנחה העשויין לתוכה רוחשין. וכן פירש רד"ק. 14. **קלוי באש** - צלוי באש, וכן **כ**. ג: משעוואט ביל נאר. ד: משלווט בל נאר - קלוי בתוך להבת אש. **גרש כרמל** - דרש לאיין - המילה הראשונה אינה מצויה בערבית במשמעות קרובה, אלא רק "דרס", וייתכן שהיא צורה ארמית של המילה (על "דרס", ראה ברתלמי 1935 בערכה). וראה להלן כג 14 בהערות. ג: ג̇ריש לאיין. ד: ג̇ריש ליין - גריסים רכים. **כ**: ג̇יריש פיריך - גריסי מלילה. וכן הוא נוסח המילה הראשונה אצל רס"ג: ג̇רישא. וכן הדבר בפסוק 16.

ג

3. **זבח שלמים** - ד: קורבאן אלסלאיים. 5. **אשה ריח ניחח לה'** - קרבן שיתקבל ברצון לפני ה', וכן **כ**. **גד**: קורבאן מקבול מורצ̇י ליאללה - קרבן מתקבל ורצוי לה', כת"א (קרבן דמתקבל ברעוא קדם ה'), וכן פסוק 13. 7. **כשב** - וכן **כ**. ד: כבש - נרדפים. 9. **העצה** - **כגד**: אלעצעוץ - הזנב, כתרגום רס"ג: אלעצאץ. 17. **מושבתיכם** - וכן **כ**. ד: מסאכינכון, כתרגום רס"ג: מסאכנכם.

ד

2. **תעשינה** - וכן **גד**. **כ**: לאייק לינצינעו - יאה לעשותן, וכן בפסוק 13.
3. **המשיח** - **כגד**: אלממסוח, כתרגום רס"ג, וכן בפסוקים 5, 16. **לאשמת** -

לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי פָּרֹכֶת
ז הַקֹּדֶשׁ: וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם
עַל־קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת
הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל
מוֹעֵד וְאֵת | כָּל־דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ
אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־
ח פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֶת־כָּל־
חֵלֶב פַּר הַחַטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ
אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל־
הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר
ט עַל־הַקֶּרֶב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת
וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר
עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־
הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיוֹת יְסִירֶנָּה:
י כַּאֲשֶׁר יוּרַם מִשּׁוֹר זֶבַח
הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן עַל
יא מִזְבַּח הָעֹלָה: וְאֶת־עוֹר הַפָּר
וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ
וְעַל־כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ:
יב וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר
אֶל־שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ
עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שֶׁפֶךְ
הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף:

יג וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ
וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ
אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר
יד לֹא־תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁמוּ: וְנוֹדְעָה
הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ

וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פַּר בֶּן־בָּקָר
לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי
טו אֹהֶל מוֹעֵד: וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה
אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי
יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי
טז יְהוָה: וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ
מִדַּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:
יז וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם
וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה
יח אֵת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת: וּמִן־הַדָּם יִתֵּן |
עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי
יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת
כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח
הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
יט וְאֵת כָּל־חֶלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ
כ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה: וְעָשָׂה לַפָּר
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת
כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן
כא וְנִסְלַח לָהֶם: וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ
כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֵת הַפָּר הָרִאשׁוֹן
חַטַּאת הַקָּהָל הוּא:

כב אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת
מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר
לֹא־תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם:
כג אוֹ־הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ
כד שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים: וְסָמַךְ
יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט

אֹתוֹ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־
הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא:
כה וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת
בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח
הָעֹלָה וְאֶת־דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־
כו יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה: וְאֶת־כָּל־
חֶלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֵלֶב
זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן
מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ:

שישי
כז וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא
בִשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ
אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־
כח תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם: אוֹ הוֹדַע אֵלָיו
חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא
קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה
נְקֵבָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
כט חָטָא: וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ
הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֶת־הַחַטָּאת
ל בִּמְקוֹם הָעֹלָה: וְלָקַח הַכֹּהֵן
מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת
מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ
לא יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֶת־
כָּל־חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר הוּסַר
חֵלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לְרֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן
וְנִסְלַח לוֹ:

לב וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ

אלא איצ̇ביעתו פיל דם ויריש מן אלדם סבע מראת קדאם אללה אלא קדאם בדית אלקדוס: 7. **ונתן** - ויג̇על אלכ̇אדים מן אלדם עלא קראני מדבח בכ̇ור אלסמום קדאם אללה אלדי פי כ̇ימית מיעאד ואלא ג̇מיע דם אלראתו יספוך אלא אסאס מדבח אלסעידיה אלדי באב כ̇ימית מיעאד: 8. **ואת** - ואלא ג̇מיע שחם ראתו דכוויה ירפע מינו אלא שחם אלמגאטי עלא ג̇וף ואלא ג̇מיע שחם אלדי עלא אלג̇וף: 9. **ואת** - ואלא כלוותין ואלא אלשחם אלדי עליהון אלדי עלא ליכ̇ווציר ואלא זאייד עלא אלכיביד עלא כיליה יזווילהא: 10. **כאשר** - כאלדי ירפע מן תור דבח אלאסלאים ויבכ̇ירהון אלכ̇אדים עלא מדבח סעידיה: 11. **ואת** - ואלא ג̇ליד אלראתו ואלא ג̇מיע לחמו עלא ראסו ועלא כראעיבו וג̇ופו וזיבלו: 12. **והוציא** - ויכ̇ריג̇ אלא ג̇מיע אלראתו אלא מן ברא לימחאט אלא מכאן דיכי אלא ספך אלספוויה ויחריק אלו עלא חטב פיל נאר עלא ספך ספוויה יחתיריק:

13. **ואם** - ואנכאן ג̇מיע ג̇ומעית ישראיל יג̇לטו וינכ̇יפי שאיי מן חצ̇רית אלג̇וק ויצנעו מן ג̇מיע אווצייה אללה אלדי לם ינצינעו ויאתמו: 14. **ונודעה** - ותינעיריף אלדכוויה אלדי כ̇יטיו עליהא ויקרבו אלג̇וק ראתו פאלו בקר לידכוויה ויג̇יבו אלו קדאם כ̇ימית מיעאד: 15. **וסמכו** - ויסינדו כ̇תייארית ג̇ומעא אלא ידיהון עלא ראס אלראתו קדאם אללה וידבח אלראתו קדאם אללה: 16. **והביא** - ויג̇יב אלכ̇אדים אלמסיח מן דם אלראתו אלא כ̇ימית מיעאד: 17. **וטבל** - ויגאטיס אלכ̇אדים איצ̇ביעתו מן אלדם ויריש סבע מראת קדאם אללה אלא קדאם אלפרדא: 18. **ומן אלדם** יג̇על עלא קראני אלמדבח אלדי קדאם אללה אלדי פי כ̇ימית מיעאד ואלא ג̇מיע אלדם יספוך אלא אסאס מדבח סעידיה אלדי באב כ̇ימית מיעאד:

19. **ואת** - ואלא ג̇מיע שחמו ירפע מינו ויבכ̇יר אלמדבח: 20. **ועשה** - ויצנע ליראתו כאלדי ציניע לראתו אלדיכוויה כידא ינציניע לו ויגפיר עליהון אלכ̇אדים וינסיפיח ליהון: 21. **והוציא** - ויכ̇ריג̇ אלא ראתו אלא מן ברא לימחאט ויחריק אלו כאלדי חרק אלא ראתו אלאוולאני דיכווית ג̇וק הוא:

22. **אשר** - אלדי שריף יכ̇טא ויצנע וחדיה מן ג̇מיע אווצייה אללה אילאהו אלדי לם ינצינעו פיל גלטה ויאתם: 23. **או** אנערף אליה כ̇טיתו אלדי כ̇יטי פיהא ויג̇יב אלא קרבנו עתות מאעיז דכר כאמיל: 24. **וסמך** - ויסנוד ידו עלא ראץ̇ עתות וידבח אלו פי מכאן אלא ידבח אלאסעידיה קדאם אללה דכוויה הוא: 25. **ולקח** - ויאכ̇וד אלכ̇אדים מן דם דכוויה פי איצ̇ביעתו ויג̇על עלא קראני מדבח סעידיה ואלא דמו יספוך אלא אסאס מדבח סעידיה: 26. **ואת** - ואלא ג̇מיע שחמו יבכ̇יר אלמדבח כי שחם דבח אלאסלאיים ויגפיר עליה אלכ̇אדים מן כ̇טיתו וינסיפיח לו: 27. **ואם** - ואנכאן נפס וחדיה תכ̇טא פיל גלטא מן קום אלארץ̇ פיסנועהא וחדיה מן אווצייא אללה אלדי לם ינצינעו ויאתם: 28. **או** נעראף אליה כ̇טיתו אלדי כ̇יטי ויג̇יב קרבנו עתות מאעיז כאמיל אנתיה עלא כ̇טיתו אלדי כ̇יטי: 29. **וסמך** - ויסנוד אלא ידו עלא ראס אלדכוויה וידבח אלא דכוויה פי מכאן אלסעידיה: 30. **ולקח** - ויאכ̇וד אלכ̇אדים מן דמה פי איצ̇ביעתו ויג̇על עלא קראני מדבח סעידיה ואלא ג̇מיע דמה יספוך אלא אסאס אלמדבח: 31. **ואת** - ואלא ג̇מיע שחמה יזוויל כאלדי זוואל שחם מן עלא דבח אלאסלאיים ויבכ̇יר אלכ̇אדים אלמדבח לינקיביל בירצ̇ה קידם אללה ויגפיר עליה אלכ̇אדים וינסיפיח לו:

32. **ואם** - ואנכאן כ̇רוף יג̇יב קרבנו לידכוויה אנתיה

וכן **בג**. ד: לכ̇טיית - להטאת. וכן בפסוק 13. 6. **פרכת** - ברדת = **ב**: פרדית. ד: סיתר - נרדפים, וכן בפסוק 17. "פרדה" היא מילה פרסית, ראה במבוא. 12. **הדשן** - אפר, וכן במילה נרדפת אחרת **גד**: רמאד. **ב**: מכאן ספך אלרמאד - מקום שפיכת האפר. 14. **החטאת** - **בג**: אלכ̇יטייה. ד: אלכ̇טא. 16 **הכהן** - המשרת, וכן **ב. ד**: אלאיומיה, כתרגום רס"ג: אלאימה, וכן במקומות אחרים לעיל ולהלן. 22. **נשיא** - שריף, כתרגום רס"ג. 23. **שעיר** - עתות = **כד**: עתוד, וכן להלן.

לְחַטָּ֔את נְקֵבָ֥ה תְמִימָ֖ה
לג יְבִיאֶֽנָּה׃ וְסָמַךְ֙ אֶת־יָד֔וֹ עַ֖ל
רֹ֣אשׁ הַֽחַטָּ֑את וְשָׁחַ֤ט אֹתָהּ֙
לְחַטָּ֔את בִּמְק֕וֹם אֲשֶׁ֥ר יִשְׁחַ֖ט
לד אֶת־הָעֹלָֽה׃ וְלָקַ֨ח הַכֹּהֵ֜ן מִדַּ֤ם
הַֽחַטָּאת֙ בְּאֶצְבָּע֔וֹ וְנָתַ֕ן עַל־
קַֽרְנֹ֖ת מִזְבַּ֣ח הָעֹלָ֑ה וְאֶת־כָּל־
דָּמָ֣הּ יִשְׁפֹּ֔ךְ אֶל־יְס֖וֹד הַמִּזְבֵּֽחַ׃
לה וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּ֣הּ יָסִ֗יר כַּאֲשֶׁ֨ר
יוּסַ֥ר חֵֽלֶב־הַכֶּשֶׂב֮ מִזֶּ֣בַח
הַשְּׁלָמִים֒ וְהִקְטִ֨יר הַכֹּהֵ֤ן אֹתָם֙
הַמִּזְבֵּ֔חָה עַ֖ל אִשֵּׁ֣י יְהוָ֑ה וְכִפֶּ֨ר
עָלָ֧יו הַכֹּהֵ֛ן עַל־חַטָּאת֥וֹ אֲשֶׁר־
חָטָ֖א וְנִסְלַ֥ח לֽוֹ׃

ס

ה א וְנֶ֣פֶשׁ כִּֽי־תֶחֱטָ֗א וְשָֽׁמְעָה֙
ק֣וֹל אָלָ֔ה וְה֣וּא עֵ֔ד א֥וֹ רָאָ֖ה א֣וֹ
יָדָ֑ע אִם־ל֥וֹא יַגִּ֖יד וְנָשָׂ֥א עֲוֺנֽוֹ׃
ב א֣וֹ נֶ֗פֶשׁ אֲשֶׁ֣ר תִּגַּע֮ בְּכָל־דָּבָ֣ר
טָמֵא֒ אוֹ֩ בְנִבְלַ֨ת חַיָּ֜ה טְמֵאָ֗ה
א֚וֹ בְּנִבְלַת֙ בְּהֵמָ֣ה טְמֵאָ֔ה א֕וֹ
בְּנִבְלַ֖ת שֶׁ֣רֶץ טָמֵ֑א וְנֶעְלַ֣ם מִמֶּ֔נּוּ
ג וְה֥וּא טָמֵ֖א וְאָשֵֽׁם׃ א֣וֹ כִ֤י יִגַּע֙
בְּטֻמְאַ֣ת אָדָ֔ם לְכֹל֙ טֻמְאָת֔וֹ
אֲשֶׁ֥ר יִטְמָ֖א בָּ֑הּ וְנֶעְלַ֣ם מִמֶּ֔נּוּ
ד וְה֥וּא יָדַ֖ע וְאָשֵֽׁם׃ א֣וֹ נֶ֡פֶשׁ כִּ֣י
תִשָּׁבַע֩ לְבַטֵּ֨א בִשְׂפָתַ֜יִם לְהָרַ֣ע ׀
א֣וֹ לְהֵיטִ֗יב לְכֹל֩ אֲשֶׁ֨ר יְבַטֵּ֧א
הָאָדָ֛ם בִּשְׁבֻעָ֖ה וְנֶעְלַ֣ם מִמֶּ֑נּוּ
וְהוּא־יָדַ֥ע וְאָשֵׁ֖ם לְאַחַ֥ת
ה מֵאֵֽלֶּה׃ וְהָיָ֥ה כִֽי־יֶאְשַׁ֖ם לְאַחַ֣ת
מֵאֵ֑לֶּה וְהִתְוַדָּ֕ה אֲשֶׁ֖ר חָטָ֥א
ו עָלֶֽיהָ׃ וְהֵבִ֣יא אֶת־אֲשָׁמ֣וֹ
לַיהוָ֡ה עַ֣ל חַטָּאתוֹ֩ אֲשֶׁ֨ר חָטָ֜א
נְקֵבָ֨ה מִן־הַצֹּ֥אן כִּשְׂבָּ֛ה אוֹ־
שְׂעִירַ֥ת עִזִּ֖ים לְחַטָּ֑את וְכִפֶּ֥ר
ז עָלָ֛יו הַכֹּהֵ֖ן מֵחַטָּאתֽוֹ׃ וְאִם־לֹ֨א
תַגִּ֣יעַ יָדוֹ֮ דֵּ֣י שֶׂה֒ וְהֵבִ֨יא אֶת־
אֲשָׁמ֜וֹ אֲשֶׁ֣ר חָטָ֗א שְׁתֵּ֥י תֹרִ֛ים
אֽוֹ־שְׁנֵ֥י בְנֵֽי־יוֹנָ֖ה לַיהוָ֑ה אֶחָ֥ד
ח לְחַטָּ֖את וְאֶחָ֥ד לְעֹלָֽה׃ וְהֵבִ֤יא
אֹתָם֙ אֶל־הַכֹּהֵ֔ן וְהִקְרִ֛יב אֶת־
אֲשֶׁ֥ר לַֽחַטָּ֖את רִאשׁוֹנָ֑ה וּמָלַ֧ק
אֶת־רֹאשׁ֛וֹ מִמּ֥וּל עָרְפּ֖וֹ וְלֹ֥א
ט יַבְדִּֽיל׃ וְהִזָּ֞ה מִדַּ֤ם הַֽחַטָּאת֙
עַל־קִ֣יר הַמִּזְבֵּ֔חַ וְהַנִּשְׁאָ֣ר בַּדָּ֔ם
יִמָּצֵ֖ה אֶל־יְס֣וֹד הַמִּזְבֵּ֑חַ חַטָּ֖את
י הֽוּא׃ וְאֶת־הַשֵּׁנִ֛י יַעֲשֶׂ֥ה עֹלָ֖ה
כַּמִּשְׁפָּ֑ט וְכִפֶּ֨ר עָלָ֧יו הַכֹּהֵ֛ן
מֵחַטָּאת֥וֹ אֲשֶׁר־חָטָ֖א וְנִסְלַ֥ח
לֽוֹ׃

שביעי
יא וְאִם־לֹא֩ תַשִּׂ֨יג יָד֜וֹ לִשְׁתֵּ֣י
תֹרִ֗ים א֣וֹ לִשְׁנֵ֣י בְנֵי־יוֹנָה֒ וְהֵבִ֨יא
אֶת־קָרְבָּנ֜וֹ אֲשֶׁ֣ר חָטָ֗א עֲשִׂירִ֧ת
הָאֵפָ֛ה סֹ֖לֶת לְחַטָּ֑את לֹא־יָשִׂ֨ים
עָלֶ֜יהָ שֶׁ֗מֶן וְלֹא־יִתֵּ֤ן עָלֶ֙יהָ֙
יב לְבֹנָ֔ה כִּ֥י חַטָּ֖את הִֽוא׃ וֶֽהֱבִיאָהּ֮
אֶל־הַכֹּהֵן֒ וְקָמַ֣ץ הַכֹּהֵ֣ן ׀ מִ֠מֶּנָּה
מְל֨וֹא קֻמְצ֜וֹ אֶת־אַזְכָּרָתָה֙
וְהִקְטִ֣יר הַמִּזְבֵּ֔חָה עַ֖ל אִשֵּׁ֣י
יג יְהוָ֖ה חַטָּ֥את הִֽוא׃ וְכִפֶּר֩ עָלָ֨יו
הַכֹּהֵ֜ן עַל־חַטָּאת֧וֹ אֲשֶׁר־חָטָ֛א
מֵאַחַ֥ת מֵאֵ֖לֶּה וְנִסְלַ֣ח ל֑וֹ וְהָיְתָ֥ה
לַכֹּהֵ֖ן כַּמִּנְחָֽה׃
יד וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה
טו לֵּאמֹֽר׃ נֶ֚פֶשׁ כִּֽי־תִמְעֹ֣ל מַ֔עַל
וְחָֽטְאָה֙ בִּשְׁגָגָ֔ה מִקָּדְשֵׁ֖י יְהוָ֑ה
וְהֵבִיא֩ אֶת־אֲשָׁמ֨וֹ לַֽיהוָ֜ה אַ֧יִל
תָּמִ֣ים מִן־הַצֹּ֗אן בְּעֶרְכְּךָ֛ כֶּֽסֶף־
שְׁקָלִ֥ים בְּשֶֽׁקֶל־הַקֹּ֖דֶשׁ לְאָשָֽׁם׃
טז וְאֵ֨ת אֲשֶׁ֜ר חָטָ֤א מִן־הַקֹּ֙דֶשׁ֙
יְשַׁלֵּ֔ם וְאֶת־חֲמִישִׁתוֹ֙ יוֹסֵ֣ף
עָלָ֔יו וְנָתַ֥ן אֹת֖וֹ לַכֹּהֵ֑ן וְהַכֹּהֵ֗ן
יְכַפֵּ֥ר עָלָ֛יו בְּאֵ֥יל הָאָשָׁ֖ם וְנִסְלַ֥ח
לֽוֹ׃

יז וְאִם־נֶ֙פֶשׁ֙ כִּ֣י תֶֽחֱטָ֔א וְעָשְׂתָ֗ה
אַחַת֙ מִכָּל־מִצְוֺ֣ת יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֖ר
לֹ֣א תֵעָשֶׂ֑ינָה וְלֹֽא־יָדַ֥ע וְאָשֵׁ֖ם
יח וְנָשָׂ֥א עֲוֺנֽוֹ׃ וְהֵבִ֡יא אַ֠יִל תָּמִ֧ים
מִן־הַצֹּ֛אן בְּעֶרְכְּךָ֥ לְאָשָׁ֖ם אֶל־
הַכֹּהֵ֑ן וְכִפֶּר֩ עָלָ֨יו הַכֹּהֵ֜ן עַ֧ל
שִׁגְגָת֛וֹ אֲשֶׁר־שָׁגָ֥ג וְה֖וּא לֹא־
יט יָדַ֥ע וְנִסְלַ֖ח לֽוֹ׃ אָשָׁ֖ם ה֑וּא אָשֹׁ֥ם
אָשַׁ֖ם לַיהוָֽה׃

כ וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵּאמֹֽר׃
כא נֶ֚פֶשׁ כִּ֣י תֶחֱטָ֔א וּמָעֲלָ֥ה מַ֖עַל
בַּֽיהוָ֑ה וְכִחֵ֨שׁ בַּעֲמִית֜וֹ בְּפִקָּד֗וֹן
אֽוֹ־בִתְשׂ֣וּמֶת יָ֔ד א֖וֹ בְגָזֵ֑ל א֕וֹ

כמליה יג̇יבהא: 33. **וסמך** – ויסנוד אלא ידו עלא ראס אלדכוויה וידבח ליהא לידכוויה פי מכאן אלדי ידבח אלא סעידיה: 34. **ולקח** – ויאכ̇וד אלכ̇אדים מן דם אלדכוויה פי איצביעתו ויג̇על עלא קראני מדבח סעידיה ואלא ג̇מיע דמה יספוך אלא אסאס אלמדבח: 35. **ואת** – ואלא ג̇מיע שחמה יזוויל כאלדי יזוויל שחם אלכ̇רוף מן דבח אלאסלאיים ויבכ̇יר אלכ̇אדים ליהון אלמדבח עלא קורבין אללִה ויגפיר עליה אלכ̇אדים עלא כ̇טיתו אלדי כ̇יטי וינסיפיח לו:

ה

1. **ונפש** – ונפס אין תכ̇טא ותסמע צוט חלפאן והוא שאהיד או נצ̇ר או עיריף אנכאן לם יכ̇ביר ויקבל דנבו: 2. **או נפס** אלדי תנדק פי ג̇מיע שאי ניג̇יס או פי לאשית וחשיה נג̇סיה או פי לאשית בהימיה ניג̇סיה או פי לאשית דביב ניג̇יס וינכ̇יפי מינו והוא ניג̇יס ויאתם: 3. **או** אין ינדק פי נג̇סית אנסאן לג̇מיע נג̇אסתו אלדי יתנג̇ס פיהא וינכ̇יפי מינו והוא עיריף ויאתם: 4. **או** נפס אין תחליף לילפוז̇ פיל אשפאף ליראדי או לל חיסין לג̇מיע אלדי ילפוז̇ אלאנסאן פיל חלפאן וינכ̇יפי מינו והוא עיריף ויאתם לווחדיה מן הדולי: 5. **והיה** – ויכון אין יאתם לווחדיה מן הדולי ויסתקיר אלדי כ̇יטי עליהא: 6. **והביא** – ויג̇יב אלא אתאמו קדאם אללה עלא כ̇טיתו אלדי כ̇יטי אנתייה מן אלגנאם כ̇רופה או עתות מאעיז לדכוויה ויגפיר עליה אלכ̇אדים מן כ̇טיתו: 7. **ואם** – ואנכאן לם ⟨תנדק⟩ תיסאל ידו מקדר כ̇רוף ויג̇יב אלא אתמו אלדי כ̇יטי שפנינין או פרכ̇ין חמאם קדאם אללה ואחיד לידכוויה וואחיד ליסעידיה: 8. **והביא** – ויג̇יב ליהון אלא אלכ̇אדים ויקריב אלא אלדי לידכוויה אוולנייה וימלוז̇ אלא ראסו מן קבאל רקבתו ולם יפריק: 9. **והזה** – ויריש מן דם אלדכוויה עלא חט אלמדבח ואלמתבקי פיל דם יתמצא אלאסאס אלמדבח דכוויה הוא: 10. **ואת** – ואלא תאני יצנע סעידיה כיל חיכים ויגפיר עליה אלכ̇אדים מן כ̇טיתו אלדי כ̇יטי וינסיפיח לו: 11. **ואם** – ואנכאן לם תלחק ידו לשפנינין או לפירכ̇ין חמאם ויג̇יב אלא קרבנו אלדי כ̇יטי עישיר אלכיליה צמיד לדכוויה לם יג̇על עליהא זת ולם יג̇על עליהא לבאניה אין דכוויה הוא: 12. **והביאה** – ויג̇יבהא אלא אלכ̇אדים ויחפין אלכ̇אדים מינהא מאלו חפינתו אלא בכ̇ורהא ויבכ̇יר אלמדבח עלא קורבין אללה דכוויה הוא: 13. **וכפר** – ויגפיר עליה אלכ̇אדים עלא כ̇טיתו אלדי כ̇יטי מן וחדיה מן הדולי וינסיפיח לו ותכון לל כ̇אדים כיל הדייה: 14. **וידבר** – וכלם אללה אלא מוסה קאיילא: 15. **נפש** – נפס אין תפג̇ור פג̇ר ותכ̇טא פיל גלטא מן אקדיס אללה ויג̇יב אלא אתמו קדם אללה כיביש כאמיל מן אלגנאם פי תמאנו פיצ̇ית אלואזן פי ואזנית אלקדוס לל אתם: 16. **ואת** – ואלא אלדי כ̇יטי מן אלקדוס יווּפי ואלא כ̇ימסו יזיד עליה ויעטי אלו לל כ̇אדים ואלכ̇אדים יגפיר עליה פי כיביש אלאתם וינסיפיח לו:

17. **ואם** – ואנכאן נפס אין תכ̇טא ותצנע וחדיה מן ג̇מיע אווצייה אללה אלדי לם ינצינעו ולם יעריף ויאתם ויקבל דנבו: 18. **והביא** – ויג̇יב כיביש כאמיל מן אלגנאם פי תמאנו לל אתם אלא אלכ̇אדים ויגפיר עליה אלכ̇אדים עלא גלטתו אלדי גיליט והוא לם יעריף וינסיפיח לו:

19. **אשם** – אתם הוא אתם מאתם קדאם אללה:

20. **וידבר** – וכלם אללה אלא מוסה קאיילא: 21. **נפש** – נ[פ]ס אין תכ̇טא ותפג̇ור פג̇ר פי איסים אללה וינכור פי רפיקו פל וכליה או פי ג̇עלית יד או פיל כלם או צ̇לם אלא

ה

4. **להרע** – ליראדי. **ב**: ליתיאסי. ג: ליאסי. ד: לתאסי – מילה נרדפת. 6. **כשבה או שעירת עזים** – **ב**: נעג̇יה או סכ̇לית מעיז. ד: נעג̇יה או עתודית מאעיז. כולם נרדפים. 7. **תגיע** – תיסאל = **ב**: תווצאל. **גד**: תיצל. 9. **והנשאר** – וכן ד. **ב**: ואלביפצ̇ל. 11. **לשתי תרים** – לשפנינין – מילה ארמית כת"א וכתרגום רס"ג, ראה במבוא. **האפה** – וכן **ב**. ד: וביה. 15. **תמעל מעל** – וכן **ב**. ג: תמכות מכתא. ד: תנכיר נוכראן – כולם נרדפים. וכן בפסוק 21. 19. **אשם וגו'** – **ב**: אתם הוא עלא כ̇יטיתו אלדי כ̇יטי יקריב אתם קידם אללה – אשם הוא, על חטאתו אשר חטא יקריב אשם לפני ה', כת"א (אשמא הוא על חובתיה דהוא חב אשמא יקריב קדם ה'). בקיצור ד: אתאם הוא כ̇טא כ̇יטי לאללה – אשם הוא חטא חטא לה'. 21. **בפקדון** – **בג**: אמאניה. ד: וודאעה – כולם נרדפים. **בתשומת יד** – תרגום מילולי: בשימת יד. **ב**: פי שרכיית יד – בשותפות יד, כתרגום אונקלוס וכתרגום רס"ג וכפירוש רש"י. וראה הערתו של דירנבורג לטקסט

כב עשק את־עמיתו: או־מצא
אבדה וכחש בה ונשבע על־
שקר על־אחת מכל אשר־
יעשה האדם לחטא בהנה:
כג והיה כי־יחטא ואשם והשיב
את־הגזלה אשר גזל או את־
העשק אשר עשק או את־
הפקדון אשר הפקד אתו או
מפטיר
כד את־האבדה אשר מצא: או
מכל אשר־ישבע עליו לשקר
ושלם אתו בראשו וחמשתיו
יסף עליו לאשר הוא לו יתננו
כה ביום אשמתו: ואת־אשמו
יביא ליהוה איל תמים מן־
הצאן בערכך לאשם אל־
כו הכהן: וכפר עליו הכהן לפני
יהוה ונסלח לו על־אחת מכל
אשר־יעשה לאשמה בה:

צו
ו א וידבר יהוה אל־משה לאמר:
ב צו את־אהרן ואת־בניו לאמר
זאת תורת העלה הוא העלה
על מוקדה על־המזבח כל־
הלילה עד־הבקר ואש המזבח
ג תוקד בו: ולבש הכהן מדו בד
ומכנסי־בד ילבש על־בשרו
והרים את־הדשן אשר תאכל
האש את־העלה על־המזבח
ד* ושמו אצל המזבח: ופשט
את־בגדיו ולבש בגדים
אחרים והוציא את־הדשן
אל־מחוץ למחנה אל־מקום
ה טהור: והאש על־המזבח
תוקד־בו לא תכבה ובער עליה
הכהן עצים בבקר בבקר וערך
עליה העלה והקטיר עליה
ו חלבי השלמים: אש תמיד
תוקד על־המזבח לא תכבה:
ז* וזאת תורת המנחה
הקרב אתה בני־אהרן לפני
ח יהוה אל־פני המזבח: והרים
ממנו בקמצו מסלת המנחה
ומשמנה ואת כל־הלבנה אשר
על־המנחה והקטיר המזבח
ריח ניחח אזכרתה ליהוה:
ט והנותרת ממנה יאכלו אהרן
ובניו מצות תאכל במקום
קדש בחצר אהל־מועד
י יאכלוה: לא תאפה חמץ
חלקם נתתי אתה מאשי קדש
קדשים הוא כחטאת וכאשם:
יא כל־זכר בבני אהרן יאכלנה
חק־עולם לדרתיכם מאשי
יהוה כל אשר־יגע בהם
יקדש:

שני
יב וידבר יהוה אל־משה לאמר: ס
יג זה קרבן אהרן ובניו אשר־
יקריבו ליהוה ביום המשח
אתו עשירת האפה סלת
מנחה תמיד מחציתה בבקר
יד ומחציתה בערב: על־מחבת
בשמן תעשה מרבכת תביאנה
תפיני מנחת פתים תקריב
טו ריח־ניחח ליהוה: והכהן
המשיח תחתיו מבניו יעשה
אתה חק־עולם ליהוה כליל
טז תקטר: וכל־מנחת כהן כליל
תהיה לא תאכל:

יז וידבר יהוה אל־משה לאמר:
יח דבר אל־אהרן ואל־בניו לאמר
זאת תורת החטאת במקום
אשר תשחט העלה תשחט
החטאת לפני יהוה קדש
יט קדשים הוא: הכהן המחטא
אתה יאכלנה במקום קדש
כ תאכל בחצר אהל מועד: כל
אשר־יגע בבשרה יקדש
ואשר יזה מדמה על־הבגד
אשר יזה עליה תכבס במקום
כא קדש: וכלי־חרש אשר
תבשל־בו ישבר ואם־בכלי
נחשת בשלה ומרק ושטף
כב במים: כל־זכר בכהנים יאכל
כג אתה קדש קדשים הוא: וכל־
חטאת אשר יובא מדמה אל־
אהל מועד לכפר בקדש לא
תאכל באש תשרף:
נ

רפיקו: 22. **או** וג̇יד צ̇ייעה וינכור פיהא ויחליף על באטיל
עלא ואחדיה מן ג̇מיע אלדי יצנע אלאנסאן ליכ̇טא פיהון:
23. **והיה** – ויכון אין יכ̇טא ויאתם וירג̇יע אלא אלבלצא
אלדי בלץ̇ או אלא אלצ̇ילים אלדי צ̇לם או אלא אלוכאליה
אלדי וכאל מעו או אלא אלצ̇ייעה אלדי ויג̇יד: 24. **או** מן
ג̇מיע אלדי יחליף עליה לל באטיל ויווּפי אלו פי רסמאלו
וכ̇ימסו יזיד עליה לאלדי הוא לו יג̇עלו פי יום אתאמו:
25. **ואת** – ואלא אתמו יג̇יב קדאם אללה כיביש כאמיל מן
אלגנאם פי תמאנו לל אתם אלא אלכ̇אדים: 26. **וכפר** –
ויגפיר עליה אלכ̇אדים קדאם אללה וינסיפיח לו עלא
וחדיה מן ג̇מיע אלדי יצנע ליאתם פיהא:

ו

צו 1. **וידבר** – וכלם אללה אלא מוסה קאילא: 2. **צו** – וואצי
אלא אהרון ואלא בנינו קאיילא האדי שריעית סעידיה היא
סעידיה עלא מוקדיה עלא אלמדבח טול אלליל חיתא
אלציביח ונאר אלמדבח תווקיד פי: 3. **ולבש** – וילביס
אלכ̇אדים קאמיץ̇ עלא קאדו ושרוויל כיתאן ילביס עלא
לחמו וירפע אלא אלסווּפיה אלדי תחריק אלנאר אלא
אלסעידיה עלא אלמדבח ויג̇עלו ליזיק אלמדבח:
4. **ופשט** – וישלח אלא אתייאבו וילביס אתייב אכ̇ראניין
ויכ̇ריג̇ אלא אלסווּפיה אל מן ברא ללמחט אלא מכאן דיכי:
5. **והאש** – ונאר [עלא] אלמדבח תווקיד פי לם תנטיפי
וישעיל עליהא אלכ̇אדים חטב פיל ציביח פיל ציביח ויציף
עליהא אלסעידיה ויבכ̇יר עליהא שחם אלאסלאיים:
6. **אש** – נאר דאימן תווקיד עלא אלמדבח לם תנטיפי:
7. **וזאת** – והאדי שריעית אלהדייה קאריב ליהא בנין
אהרון קדאם אללה אלא קדאם אלמדבח: 8. **והרים** –
וירפע מינו פי חפינתו מן צמיד להדייה ומן זיתהא ואלא
ג̇מיע לבאניה אלדי עלא אלהדייה ויבכ̇יר אלמדבח
ינקיביל בירצ̇ה בכ̇ורהא קדאם אללה: 9. **והנותרת** – ואל
ביפצ̇ל מינהא יאכלו אהרון ובנינו פטיר תתאכל פי מכאן
מקדאס פי חוש כ̇ימית מיעאד יאכלוהא: 10. **לא** – לם
תנכ̇יביז כ̇אמיר קסמהון עטית ליהא מן קוראביני כ̇אץ̇
אלאקדאס היא כיל דכוויה וכיל אתם: 11. **כל** – ג̇מיע
דכר פי בנין אהרון יאכילהא ריסים דהר לאג̇יילכון מן
קורבין אללה ג̇מיע אלדי ינדק פיהון יתקדס:
12. **וידבר** – וכלם אללה אלא מוסה קאיילא: 13. **זה** –
האדא קרבן אהרון ובנינו אלדי יקרבו קדאם אללה פי יום
מסח אלו עישיר אלכ̇יליה צמיד הדייה דאיימא ניציפהא
פיל ציביח וניציפהא פיל עישא: 14. **על** צג̇ פיל זית
תנציניע מלתותיה תג̇יבהא מכ̇בוזיה הדיית פתאפית
תקריב ינקיביל בירצ̇ה קדאם אללה: 15. **והכהן** –
ואלכ̇אדים אלממסוח עווצ̇ו מן בנינו יצנע ליהא ריסים דהר
קדאם אללה כ̇אליץ̇ תתבכ̇ר: 16. **וכל** – וג̇מיע הדיית
כ̇אדים כ̇אליץ̇ תכון לם תתאכל:
17. **וידבר** – וכלם אללה אלא מוסה קאיילא: 18. **דבר** –
כאלים אלא אהרון ואלא בנינו קאיילא האדי שריעית
דכוויה פי מכאן אלדי תנדיביח אלסעידיה תנדיביח
אלדכוויה קדאם אללה כ̇אץ̇ אלאקדאס היא: 19. **הכהן** –
אלכ̇אדים אלמדאכ̇י ליהא יאכ̇ילהא פי מכאן מקדאס
תתאכל פי חוש כ̇ימית מיעאד: 20. **כל** – ג̇מיע אלדי ינדק
פי לחמהא יתקדס ואלדי יריש מן דמה עלא אלתוב אלדי
יריש עליהא תנכ̇יסיל פי מכאן מקדאס: 21. **וכלי** –
ואוואני פיכ̇אר אלדי תנטיביך פי ינכ̇יסיר ואנכאן פי אוואני
נחאס אנטבכ̇ית וינשיטיף ויתקייע פיל מא: 22. **כל** –
ג̇מיע דכר פיל כ̇ידאם יאכול ליהא כ̇אץ̇ אלאקדאס היא:
23. **וכל** – וג̇מיע דכוויה אלדי ינג̇ב מן דמהא אלא כ̇ימית
מיעאד ליגפיר פיל קדוס לם תתאכל פיל נאר תחתיריק:

של רס"ג. **גד**: פי תסלים יד – במסירת יד, בתשלום יד. **בגזל** – בלם = **בגד**:
בלץ, וכן בפסוק 23. 24. **בראשו** – בקרן שלו, וכן **בגד**, כפירוש רש"י: הוא
הקרן, ראש הממון. וכן רד"ק: קרן הדבר יקרא ראש, כי הוא ראש הדבר
ותחלתו, ואחר כן בא עליו הרוח. על "ראש" ו"קרן" בלשונות השונות, ראה
בפירוט קוטשר 1965, עמ' 102–103.

ו

3. **מדו בד** – כתונת לפי מידתו. תרגם קמיץ כתרגום רס"ג: קמיצא,
בניגוד לתרגומים אחרים. **ב**: כתונייה כיתן – כתונת פשתה. **גד**: תוב
כיתאן – בגד פשתן, כת"א (לבושין דבוץ). על "כתונייה" ועל "קמיץ", ראה
בפירוט אבישור 1989, עמ' 140–142. 4. **למחנה** – וכן **ב**. **ד**: לל עסכאר,
כתרגום רס"ג: אלעסכר. 14. **מרבכת** – בלולה, וכן **ב**. **גד**: מסלוקא –
שלוקה, כפירוש רש"י: חלוטה ברותחין כל צרכה. **תפיני** – אפויה, וכן **בגד**,
כפירוש רש"י: אפויה אפיות הרבה. אחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר
ומטגנה במחבת. על המילה "תופינים" בעברית, בערבית ובארמית, ראה
אלוני 1992, עמ' 151–157. 15. **כליל** – וכן **ב**. **ד**: כולהא. **ג**: ג̇ומלותהא
או כולהא. 21. **ומרק ושטף** – **ד** בסדר הפוך של הפעלים: ויתקייע
וינשיטיף. **ב**: וינג̇ילי וינשיטיף. **ג**: ומרק – וינג̇ילי או יתקייע, ושטף –
וינשיטיף.

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005